

Rutereturs årsrapport for 2019

Ferdigstilt 30. mars 2020

INNHALDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	3
2	BAKGRUNN	4
3	OM RETURSYSTEMET	5
4	FINANSIERING	6
5	INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER.....	10
6	INFORMASJONSARBEID.....	13
7	ØKONOMI	16
	VEDLEGG 1 - DELTAKERLISTE PER 31.12.2019.....	17

1 SAMMENDRAG

PCB regnes som en av de farligste miljøgiftene, og myndighetene har derfor stort fokus på innsamling av avfallsfraksjoner med PCB-innhold. PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassruter i perioden 1965-1975 (kan finnes i importerte ruter frem til og med 1979). Ruteretur AS ble opprettet 3. juni 2002 for å drive et retursystem for disse rutene. Rutereturs retursystem for PCB-holdige isolerglassruter (PCB-ruter) fikk fornyet godkjenning av Miljødirektoratet, tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet, 3. desember 2010.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper. Det er mer enn 370 avfallsmottak i systemet som dekker alle fylker og over 95 prosent av Norges kommuner. De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 17 regionale mottak, hvor de mottar PCB-ruter for Ruteretur, fordelt over hele Norge. Norsk Gjenvinning håndterte all transport og behandling av PCB-ruter for Ruteretur i 2019.

Fra oppstarten av Ruteretur i 2002 og frem til 2011 var det en klar økning i innsamlet mengde PCB-holdige isolerglassruter. Fra 2011 har de årlige mengdene blitt redusert, med unntak av en liten oppgang i 2018. Ruteretur samlet inn 37 436 vinduer i 2019 (omregnet fra kg til antall vinduer). Nedgangen er forventet da mengden gjenstående PCB-ruter i norske bygg avtar.

Rutereturs deltakere rapporterte at de i 2019 solgte litt over 1,87 millioner isolerglassruter i Norge. I 2018 ble det rapportert 1,94 millioner solgte isolerglassruter. Produksjon av isolerglass i Norge har blitt redusert betraktelig de siste 10 årene. I 2010 var andelen produsert i Norge 66 prosent og i 2019 var dette redusert til litt i underkant av 13 prosent. De senere årene har mange vindusforhandlere og kjøpere med direkte import fra utlandet etablert seg, og konkurransen er stor. Det har imidlertid vært en utflating med tanke på antall norskproduserte ruter i forhold til importerte ruter de siste årene.

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var kr 9 i hele 2019. Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at denne årsrapporten ble utarbeidet. Årsresultatet for 2019 forventes å bli kr 0,9 million.

Informasjon er et av Rutereturs viktigste virkemiddel for å sikre innsamling av PCB-holdige ruter og høy deltakelse i retursystemet. Informasjon til mulige avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres og kunnskapsheving hos mottakene som Ruteretur har avtale med er sentrale informasjonsoppgaver. Det ble avholdt ni kurs ulike steder i landet i 2019 for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 98 personer på disse kursene.

Ruteretur arbeider også aktivt med informasjon mot produsenter og importører av isolerglass for at disse skal være kjent med sine forpliktelser slik at antall "gratispassasjerer" blir lavest mulig. I 2019 fortsatte Ruteretur sitt arbeid mot entreprenører og andre importører av isolerglassruter som ikke var deltakere i Ruteretur, for å øke antall deltakere. Det var et godt samarbeid med Miljødirektoratet som foretok dokumentkontroll av nærmere 30 importører i 2019. Dette resulterte i at Ruteretur fikk 32 nye deltakere. Ved utgangen av 2019 var det 226 deltakere i Ruteretur.

2 BAKGRUNN

PCB (polyklorerte bifenyler) er en gruppe syntetiske klorforbindelser som er giftige, tungt nedbrytbare og bioakkumulerende. Ny bruk av PCB ble forbudt i Norge i 1980. De viktigste kjente utslippskildene i dag er bygningsmaterialer og andre PCB-holdige produkter, både de som er i bruk og de som er kasserte. Utlekking fra forurenset grunn og sedimenter fører fortsatt til miljøproblemer, og PCB er årsaken til kostholdsråd i flere fjorder.

I Norge finnes PCB i luft, vann, sedimenter, jord, matvarer og i de fleste levende organismer. Siden PCB oppkonsentreres i næringskjeden, er mennesker og rovdyr spesielt utsatt. Opptak hos mennesker skjer hovedsakelig gjennom mat.

PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassruter i perioden 1965-1975. Etter 1975 ble ikke PCB benyttet i norske ruter, men det kan finnes PCB i importerte ruter produsert frem til og med 1979. Fra 1980 trådte en egen PCB-forskrift i kraft og det ble forbudt å benytte PCB i nye produkter.

Når PCB-holdige isolerglassruter kasseres er de definert som farlig avfall. De skal derfor leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Til tross for dette ble det tidligere levert svært små mengder med PCB-holdig isolerglass til godkjente mottak. Årsaken var trolig en kombinasjon av høye kostnader og manglende kunnskap. Miljøverndepartementet tok derfor i 2002 et initiativ overfor bransjen og fikk i stand en frivillig avtale om bransjeansvar for kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur ble som en følge av dette stiftet 3. juni 2002. Selskapet har som formål å utvikle, drive, styre, overvåke og organisere en kostnadseffektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom returordning som sikrer innsamling av PCB-holdige isolerglassruter på en miljømessig forsvarlig måte.

Selskapet eies av følgende selskaper, alle med en eierandel på en femtedel hver:

- ✓ Norges Bygg- og Eiendomsforening
- ✓ Norske Trevarer
- ✓ Glass og Fasadeforeningen
- ✓ Norsk Eiendom
- ✓ Virke

I juli 2004 ble det forskriftsfestet¹ at produsenter og importører av isolerglass skal sørge for et landsdekkende mottakssystem for PCB-holdige isolerglass og finansiere driften av dette. De pålegges en plikt til å informere om systemet til avfallsbesittere og kjøpere av isolerglass. Forpliktelsen til produsenter og importører skal dekkes gjennom deltakelse i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Med virkning fra 1. juni 2008 ble forskriften endret slik at kommunene fikk plikt til å motta inntil 500 kg PCB-ruter per år per avfallsbesitter fra husholdninger og fra virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Kommunen skal vederlagsfritt ta imot kasserte PCB-holdige ruter fra husholdninger.

Ruteretur er det eneste godkjente retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur fikk fornyet godkjenning av det som nå er Miljødirektoratet 3. desember 2010, og denne er løpende.

Daglig ledelse, drift og administrasjon av Ruteretur ivaretas av Nomiko – Norsk Miljøkompetanse.

---

¹ Kapittel 14 i avfallsforskriften.

3 OM RETURSYSTEMET

3.1 Innsamling av PCB-ruter

Forutsetninger som ble lagt til grunn da Ruteretur ble godkjent var at selskapet skulle arbeide aktivt for å sikre høy innsamlingsgrad av PCB-holdige isolerglass som kasseres.

Norsk Gjenvinning AS håndterer innsamling og transport av PCB-ruter i hele Norge for Ruteretur (avtale fra 1. juni 2016). Norsk Gjenvinning har 17 regionale mottak fordelt over hele Norge og henter PCB-ruter fra alle kommunale/ interkommunale mottak som har avtale med Ruteretur (lokale mottak). Avfallsbesittere med større mengder kan levere PCB-ruter direkte til regionale mottak innenfor maksimal normalpris (som var kr 1400 per tonn i 2019). Avtalen med Norsk Gjenvinning AS omfatter også transport av PCB-rutene fra de regionale mottakene til behandlingsanlegget som Ruteretur har inngått avtale med.

3.2 Lokale mottak for PCB-ruter

Kommunale og interkommunale avfallsmottak som Ruteretur har avtale med (lokale mottak) mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Kommunene er pliktlige til å motta PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næring.

Ruteretur har avtaler med de fleste kommunale og interkommunale avfallsselskaper. Avtalen innebærer gratis henting av PCB-ruter på mottak, gratis kurs om PCB og PCB-ruter, informasjonsmateriell og kostnadsfritt lån av innsamlingsutstyr samt en godtgjørelse for hele PCB-ruter som leveres til Rutereturs innsamlingssystem.

Disse lokale mottakene er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs i løpet av det første avtaleåret for å sikre kunnskap om PCB og PCB-ruter på lokale mottak.

På mottakene skal det kontrolleres at isolerglassrutene som leveres som PCB-ruter omfattes av returordningen. Etter kontroll settes ruter som skal sendes videre til regionalt mottak på L-stativer. Knust glass skal i spennlokkfat eller IBC. Når PCB-rutene hentes av regionale mottak skal de være ferdig sortert, pakket og klargjort for transport. PCB-ruter fra kommunale og interkommunale mottak blir kontrollert og mellomlagret på regionale mottak før de fraktes til sluttbehandling.

Avtalene dekker alle fylker og omfattet 405 kommuner i 2019 som utgjorde 95 prosent av Norges kommuner. Retursystemet har mer enn 370 mottakspunkter for PCB-ruter. En oppdatert oversikt over mottaksplassene i hvert fylke ligger på Rutereturs hjemmeside (www.ruteretur.no).

3.3 Sluttbehandling av PCB-ruter

Norsk Gjenvinning AS har avtale med Ruteretur om behandling av alle PCB-ruter som samles inn, og innehar konsesjon for behandling av PCB-holdige ruter på sitt anlegg på Øra, i Fredrikstad kommune. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist og går til Glava for materialgjenvinning (produksjon av glassvatt). Gjenværende fraksjon, hvor PCB-en finnes, håndteres videre som farlig avfall i utenlandske forbrenningsanlegg, iht. eksporttillatelse gitt av Miljødirektoratet.

3.4 Kvalitetssikring

Det utføres jevnlig revisjoner/kontroller av behandlingsanlegget og alle regionale mottak. Formålet med kontrollene er å sikre at Rutereturs kontraktspartnere følger opp sine forpliktelser i henhold til avtalene de har med Ruteretur. Videre er besøkene en viktig arena for Ruteretur for å få bedre innsikt i nedstrømsløsningen for PCB-rutene.

I løpet av 2019 ble det utført ni temarevisjoner ved regionale mottak i ulike deler av landet. På behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning på Øra ble det utført to temarevisjoner i tillegg til fire besøk, hvor det blant annet ble foretatt kontroll av sorteringen av PCB-ruter levert fra regionale mottak.

I 2019 ble det også foretatt besøk hos fem lokale mottak. Formålet med disse besøkene var blant annet å få bedre kjennskap til hvilke utfordringer lokale mottak har ved håndtering av PCB-ruter. Både mottakene og Ruteretur fant besøkene nyttige og kunnskap ble delt begge veier.

Revisjonsarbeidet og besøk av lokale mottak er viktig forbedringsarbeid for å avdekke avvik og oppnå god dialog mellom partene. Aktiviteten knyttet til dette arbeidet vil være høy også i 2020.

4 FINANSIERING

4.1 Deltakere i retursystemet

Norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass eller produkter som inneholder isolerglass, skal sørge for at enhver avfallsbesitter kan levere kasserte PCB-holdige isolerglassruter til forsvarlig behandling og til en pris som ikke overstiger normalpris for levering av isolerglassruter uten PCB til vanlige avfallsmottak. Produsentene og importørene skal dekke merkostnadene utover dette.

Produsenter og importører skal dekke sine plikter etter avfallsforskriften² gjennom deltakelse i et retursystem som er godkjent av Miljødirektoratet. Ruteretur arbeider aktivt for å oppspore og få med flest mulig importører som deltakere.

Ruteretur fikk 32 nye deltakere i 2019. Ved utgangen av 2019 var det 226 deltakere i Ruteretur (vedlegg 1). Totalt 15 deltakere ble meldt ut i 2019. Utmeldingene skjedde som følge av nedlegging av virksomhet og konkurser, endring fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap, avvikling av importvirksomhet og fusjonering.

4.2 Rekruttering av nye deltakere

Ruteretur arbeider aktivt for å rekruttere produsenter og importører til å bli deltakere i retursystemet. Vårt arbeid med rekruttering av nye deltakere fokuserer på importører da produsentene i Norge allerede er deltakere i returordningen. Rekrutteringen gjøres normalt ved å først identifisere potensielle importører og deretter sende informasjon og følge dem opp via telefon.

---

² Avfallsforskriftens § 14-3

Ruteretur har en rekke deltakere som importerer fra utenlandske produsenter. Mange av disse er byggentreprenører. Ofte kjøper den samme byggentreprenøren isolerglass fra ulike leverandører/produsenter både fra inn- og utland. I mange tilfeller er det bare en viss andel av omsatt mengde isolerglass som entreprenøren importerer selv, den resterende del kjøpes via leverandører/produsenter. Entreprenøren er dermed i en situasjon hvor han både er importør (iht. § 14-4 i avfallsforskriften) og kjøper av isolerglass (iht. § 14-5). Uansett hvem entreprenøren kjøper sine isolerglass av, må han kunne etterspørre og dokumentere at selskapene han kjøper isolerglass av er deltakere i en godkjent returordning, om han kjøpe mer enn 200 isolerglass per år. Ruteretur er det eneste godkjente returselskapet for isolerglass i Norge, og alle importører og produsenter skal derfor være deltakere i Ruteretur.

Ruteretur mottar flere tips fra deltakere om firmaer som Ruteretur må følge opp for å avklare om de importerer isolerglass. Ruteretur følger også opp de leverandørene som kontrollmedlemmene oppgir i sine årsrapporter. Alle årsrapporter fra kontrollmedlemmer gjennomgås og de leverandørene som ikke er deltakere i Ruteretur blir kontaktet og gitt informasjon om at de er pliktig å være deltakere i et godkjent retursystem for PCB-ruter dersom de produserer eller importerer isolerglass til Norge.

Ruteretur og Miljødirektoratet har hatt jevnlig dialog også i 2019. Samarbeidet har blant annet resultert i at Miljødirektoratet gjennomførte en tilsynsaksjon mot potensielle deltakere i 2019. Miljødirektoratet kontaktet 29 potensielle deltakere og ba disse dokumentere om de importerer isolerglass eller ikke. Flere fikk varsel om tvangsmulkt. Samarbeidet mellom Ruteretur og Miljødirektoratet og tilsynsaksjonen har bidratt vesentlig til det høye antallet nye deltakere i 2019. Ruteretur alene har få virkemidler overfor de som nekter å oppfylle sine forpliktelser som importør etter forskriften, men med støtte fra myndighetene står Ruteretur mye sterkere.

Ruteretur inngikk et samarbeid med StartBank i 2015, noe som øker vår synliggjøring mot kjøper av vinduer som benytter StartBank. Ruteretur har også et tilsvarende samarbeid med Norsk Byggevardatabase (NOBB).

4.3 Kontrollmedlemmer

Avfallsforskriften stadfester at de som kjøper mer enn 200 isolerglassruter per år skal etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. For kjøpere av isolerglass, opererer Ruteretur derfor med kontrollmedlemskap. Et kontrollmedlemskap innebærer en forpliktelse til å kjøpe isolerglass kun av bedrifter som er deltakere i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Gjennom sitt kontrollmedlemskap vil bedriften synliggjøre at de ivaretar sine forpliktelser etter forskriften og viser vilje til å støtte opp om innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Kontrollmedlemmer hjelper Ruteretur med å avdekke eventuelle gratispassasjerer (de som ikke er deltakere i Ruteretur) siden kontrollmedlemmene skal rapportere årlig til Ruteretur hvem de kjøper isolerglass fra.

Ruteretur rekrutterte tre nye kontrollmedlemmer i 2019. Ved årsskiftet var det 69 kontrollmedlemmer tilknyttet Ruteretur.

4.4 Beregning av markedsandel

Pliktene for hver produsent og importør omfatter den forholdsmessige andelen av kasserte PCB-holdige isolerglassruter som tilsvarer vedkommendes markedsandel for nye isolerglass til det norske markedet. Markedsandel baseres på antall isolerglassruter den enkelte produsent/importør sender ut på det norske markedet. Ruteretur var det eneste godkjente returselskapet for PCB-ruter i 2019, og alle produsenter/importører skulle derfor ha rapportert sin markedsandel til Ruteretur.

Deltakere rapporterer til Ruteretur hver måned hvor mange ruter de sendte ut på markedet den foregående måneden. Aktører med mindre mengder har unntaksvis fått sjeldnere rapporteringsintervall. Angivelse av mengde ruteenheter som sendes ut på markedet, fordelt på importerte ruter og ruter produsert i Norge, oppgis ved rapportering. Basert på denne rapporten fakturerer Ruteretur et vederlag, som skal dekke deltakerens andel av kostandene for returselskapet.

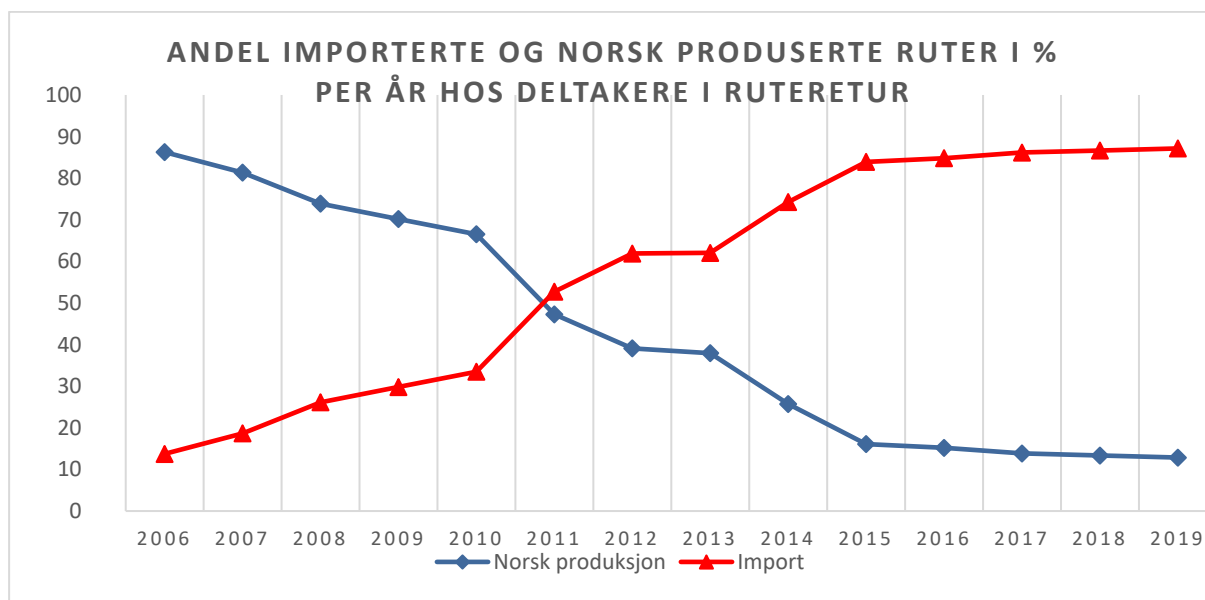
4.5 Nye ruteenheter ut på markedet

I 2019 ble det sendt om lag 1,878 millioner isolerglassruter ut på det norske markedet, ifølge tallene som har blitt rapportert inn til Ruteretur.

Figur 1: Årlige mengder nye isolerglassruter ut på markedet.

Andelen importerte ruter har steget for hvert år siden 2006. Fra 2015 til 2019 har det vært en utflating i økningen av importerte ruter. Utviklingen siden 2006 er vist i figur 2.

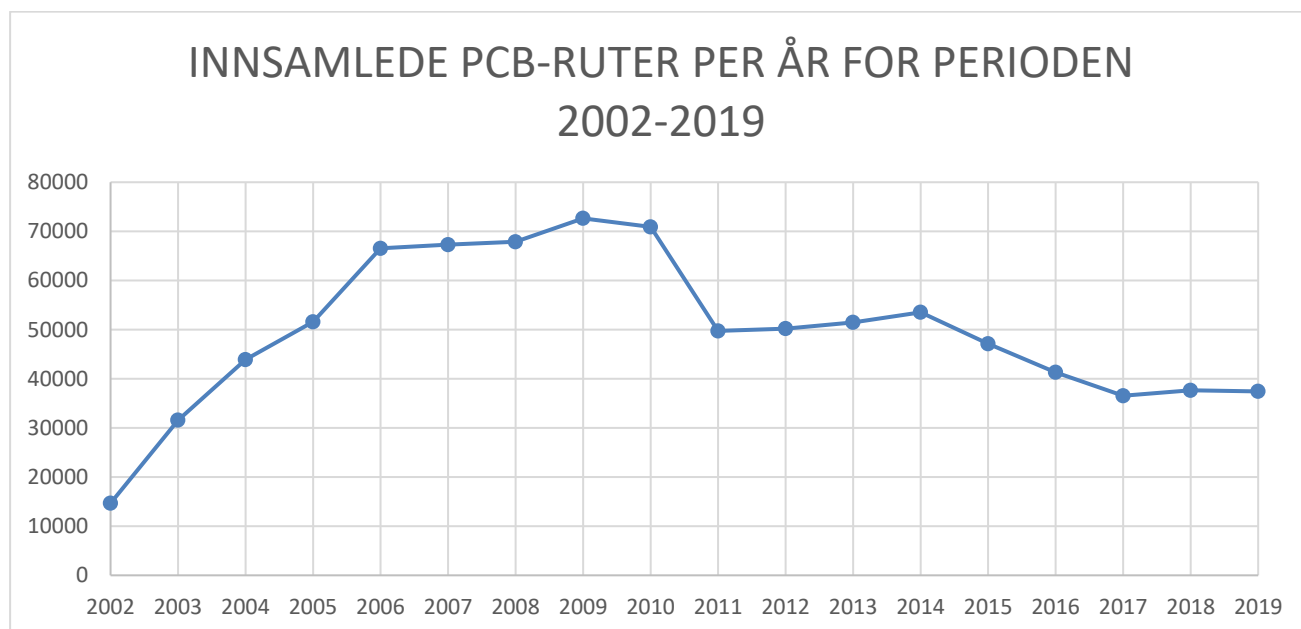
Figur 2: Andelen importerte og norskproduserte isolerglassruter.

Vi ser av figur 2 at importdelen har økt fra 13,7 prosent i 2006 til 87,1 prosent i 2019.

5 INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER

5.1 Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter

Ruteretur startet innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i 2002. Utviklingen av antall innsamlede ruter er vist i figur 3.

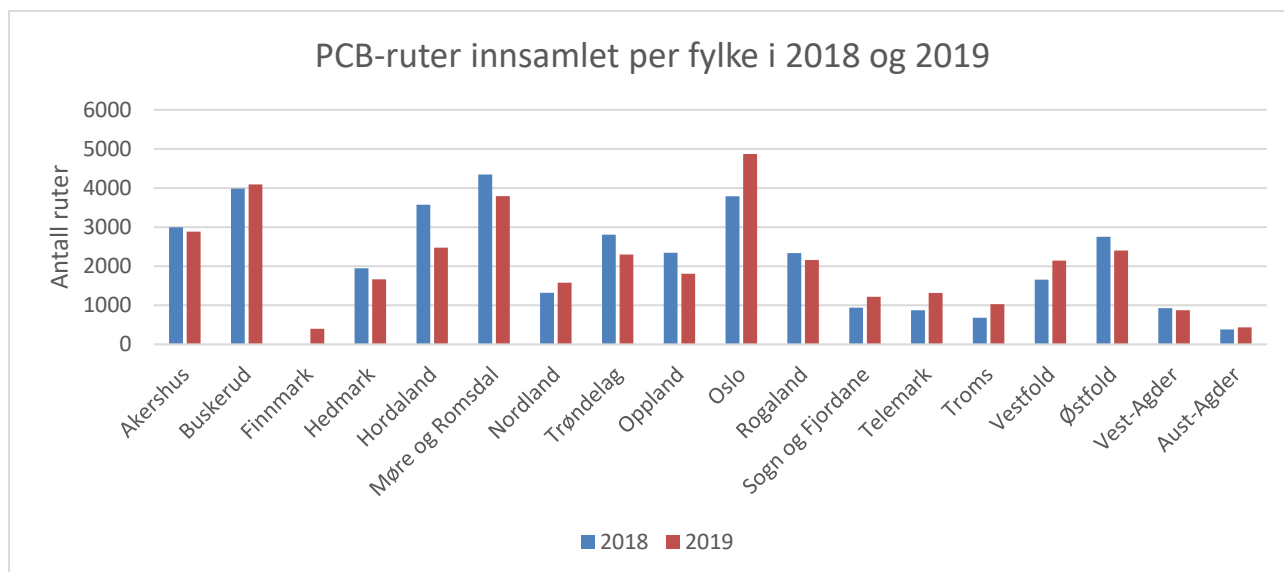
Figur 3: Innsamlet mengde PCB-ruter per år.

I 2019 ble det samlet inn 37 436 ruter (omregnet fra vekt til antall). Dette er ca. 200 færre enn i 2018.

Innsamlede mengder ruter økte frem til 2009 da om lag 72 000 ruter ble samlet inn. I 2010 registrerte vi en liten nedgang av innsamlet mengde. Det var først i 2011 at vi fikk en stor reduksjon på rundt 30 prosent sammenlignet med året før. Den kraftige nedgangen fra 2011 skyldes i hovedsak ny organisering av retursystemet fra sommeren 2011. Ruteretur har de senere år hatt en betydelig bedre kontroll og opplæring om, hvilke ruter som skal inn i retursystemet for PCB-ruter og hvilke ruter som ikke skal det. Det har ført til at mengden reduseres samtidig som antall PCB-ruter som fremdeles er i bruk avtar.

På grunn av store variasjoner i folkemengder, bygningsmasser og bygge- og riveaktiviteter, fra år til år, vil den årlige mengden med innsamlede PCB-ruter per fylke variere betydelig.

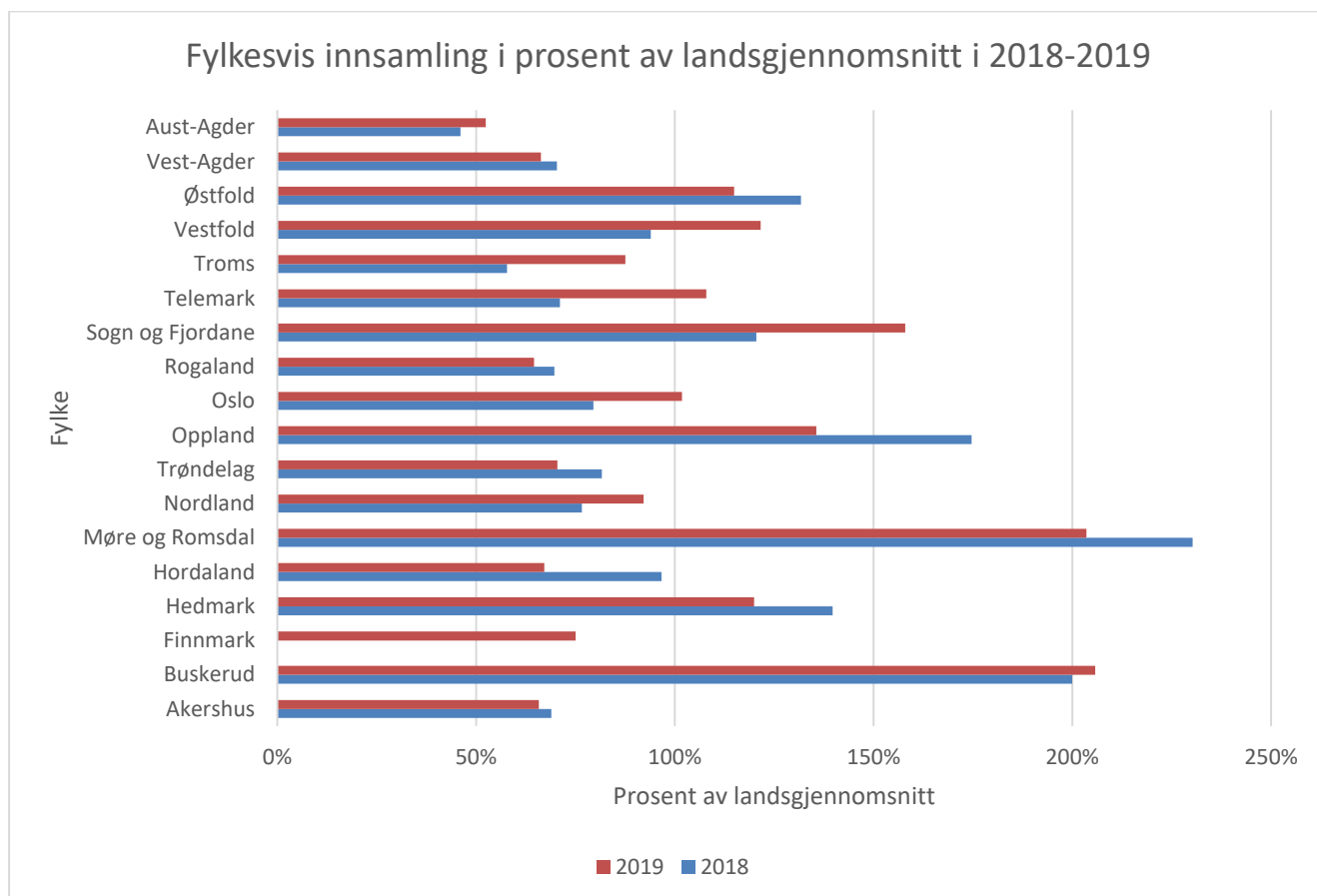
I figur 4 er det gitt en oversikt over antall PCB-ruter innsamlet per fylke i 2018 og 2019.

Figur 4 Innsamlede PCB-ruter per fylke.

Det fremgår av figuren at det har vært en reduksjon i innsamlede mengder PCB-ruter i halvparten av fylkene, og en økning i halvparten av fylkene. Størst økning er det i Oslo, og størst nedgang er det i Hordaland.

Figur 5 viser fylkesvis innsamling per 1000 innbyggere som prosent av landsgjennomsnittet.

Figur 5: Fylkesvis innsamling som prosent av landsgjennomsnitt.

Det er store variasjoner mellom fylkene i innsamling per 1000 innbyggere. Både i 2018 og i 2019 var Møre og Romsdal og Buskerud de fylkene med høyest innsamling av PCB-ruter per innbygger. Dette skyldes høy aktivitet innenfor riving og rehabilitering av bygg med PCB-ruter i disse fylkene.

5.2 Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg

Rett etter at Ruteretur ble etablert i 2002 var Rutereturs estimat at det i perioden 1965 til 1975 ble installert 2 050 000 isolerglassvinduer i norske bygg og at gjenværende mengder PCB-ruter var ca. 600 000. Dette anslaget var for lavt. Ruteretur har siden oppstarten i 2002 samlet inn 900 000 ruter. Ruteretur antar at det fortsatt er noen (få) hundre tusen PCB-ruter igjen i norske bygg, basert på de mengder som fortsatt samles inn.

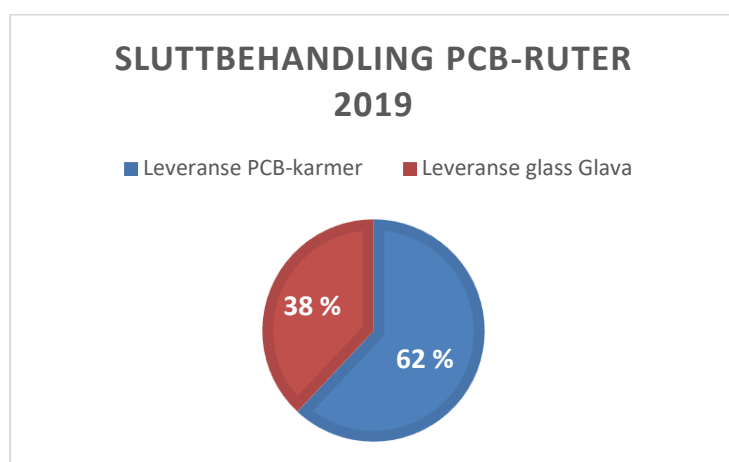
5.3 Vurdering av innsamlingsresultat

Ruteretur gjør vurderinger av antatte mengder vinduer som kasseres hvert år, men slike betraktninger er høyst usikre. Vi har derfor ikke funnet det riktig å angi en innsamlingsprosent for årene etter 2007. Men det er ingen tvil om at innsamlingsprosenten er høy da retursystemet er velfungerende og godt kjent med over 370 mottakspunkter over hele landet.

5.4 Sluttbehandling av ruter

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS på Øra i Fredrikstad. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist. Det rene glasset går til Glava for materialgjenvinning. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall og destrueres ved forbrenning med høy temperatur (energiutnyttelse). Norsk Gjenvinning sendte i 2019 denne fraksjonen til Fortums anlegg i Danmark og Sverige og til AGR i Tyskland. Et prøvelass gikk også til forbehandling i Narvik før det ble brent hos Norcem. Norsk Gjenvinning mottok 1385 tonn PCB-ruter for behandling fra Ruteretur i 2019. Av dette ble 515 tonn glass og 1020 tonn karmen og avstandslistene med PCB videresendt i 2019, ifølge rapporteringen fra Norsk Gjenvinning til Ruteretur.

Figur 6 viser andel sortert til materialgjenvinning (glass) og energiutnyttelse i 2019.

Figur 6: Sluttbehandling av PCB-vinduer.

5.5 Mengder PCB

Tidligere beregninger og svar fra en rekke analyser, viser at mengden PCB per m² isolerglass med PCB-ruter ligger i området 50-70 gram. Det er imidlertid en rekke analyser som viser lavere innhold av PCB, samt at en del av rutene som er produsert i perioden som returordningen omfatter, ikke har inneholdt PCB. Umerkede vinduer omfattes av ordningen hvis en kan anta at de kan være fra den aktuelle perioden. Tidligere analyser av umerkede vinduer viser at om lag 50 % av disse inneholder PCB. Et anslag basert på disse opplysningene viser at Ruteretur samlet inn et sted mellom ett og to tonn ren PCB i 2019.

Det er usikkerhet knyttet til disse tallene, men det gir en pekepinn på hvor mye ren PCB som blir samlet inn gjennom returordningen.

6 INFORMASJONSARBEID

6.1 Generelt om Rutereturs informasjonsarbeid

Informasjon til avfallsbesittere og avfallsmottak om hvordan PCB-holdige isolerglassruter skal håndteres, når de kasseres, og at disse rutene inngår i et system for sikker håndtering av PCB, er en sentral oppgave for Ruteretur. Videre gir Ruteretur informasjon til produsenter og importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall gratispassasjerer blir lavest mulig.

Sentrale målsettinger for informasjonsarbeidet er:

- at det blir kjent for de som skal skifte vinduer at disse kan inneholde PCB, at PCB er en alvorlig miljøgift og at vinduer fra en bestemt periode av den grunn må leveres inn til forsvarlig behandling
- at det landsdekkende retursystemet for innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i regi av Ruteretur er kjent blant målgruppene
- at det er kjent at kostnaden for å levere PCB-holdig isolerglass til retursystemet ikke overstiger maksimal normalpris (som var kr 1400 per tonn i 2019)
- at alle produsenter og importører av isolerglass og produkter med isolerglass er kjent med at de plikter å delta i et retursystem for PCB-holdige isolerglass
- at kjøpere av mer enn 200 isolerglassruter er kjent med plikten om å etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et retursystem.

I 2019 har Ruteretur, som tidligere, brukt en rekke virkemidler for å spre informasjon:

- Besøk hos Rutereturs kommunale og regionale mottak
- Kurs for kommunale og regionale mottak
- Hjemmesider på internett (www.ruteretur.no)
- Utsending av brosjyrer, plakater og annet informasjonsmaterieil
- Jevnlig annonsering i Kretsløpet, bygg.no, byggmesteren.as, Glass og Fasade, Google m.fl.
- Pressemeldinger, blant annet på bygg.no.

- Deltakelse med stand og/eller annonsering på Byggavfallskonferansen, Avfall Norges avfallskonferanse og Farlig avfallskonferansen 2019
- Veiledningsvirksomhet, særlig rettet mot de som Ruteretur har avtale med
- Spesielle informasjonstiltak rettet mot spesifikke målgrupper, som entreprenører
- Kurs om PCB-ruter og deklarerer av farlig avfall hos Glass og fasadeforeningen for glassrådgivere
- Nyhetsbrev til blant annet deltakere og kommunale og regionale mottak.

Utover dette har Ruteretur gitt løpende informasjon gjennom besvarelser av innkommende telefonsamtaler og e-post.

6.2 Hjemmesiden ruteretur.no

Rutereturs hjemmeside er selskapets viktigste ansikt utad og henvender seg blant annet til de som skal skifte/levere vinduer. Her gis detaljert informasjon om hva som anses som PCB-ruter, hvordan man skal ta hånd om slike ruter og hvor de kan leveres.

Hjemmesiden opplyser kjøpere, produsenter og importører av isolerglass og isolerglassprodukter om hvilke krav avfallsforskriften stiller til den type import. Hjemmesiden gir informasjon om returordningen, finansiering av ordningen og hvilke deltakere og kontrollmedlemmer som er med i Ruteretur. Deltakere i Ruteretur rapporterer månedlig produksjon og importmengder av isolerglass. Det er mulig å registrere dette direkte i et elektronisk vederlagsskjema på websiden. Dette forenkler rapporteringen for mange.

Den tredje gruppen det er fokusert på er avfallsmottak som har avtale med Ruteretur. Det er en egen side hvor disse kan finne informasjon, blant annet om gratis informasjonsmateriell og Rutereturs kurs rettet mot avfallsmottak.

Hjemmesiden inneholder oversikt over alle kommunale og interkommunale avfallsmottak for PCB-ruter som har avtale med Ruteretur. I tillegg har siden en oversikt over Rutereturs regionale mottak hvor alle kan levere PCB-ruter, også privateide avfallsselskaper.

Ruteretur lanserte nye hjemmesider i 2017, blant annet med nytt design og «nettbutikk» for enkel bestilling av gratis informasjonsmateriell. Påmelding til kurs gjøres enkelt via hjemmesidene som også er mobiltilpasset. Ruteretur.no hadde 6 400 brukere og 9 900 visninger i 2019.

6.3 Kartlegging av mottakenes erfaringer med retursystemet

Administrasjon foretok i 2019 en systematisk kartlegging blant alle kommunale og regionale mottak som har avtale med Ruteretur. Formålet var å få mer informasjon om hvilke erfaringer mottakene har med Ruteretur og innsamlingssystemet slik at Ruteretur kan lære av dette å bli enda bedre. 84 kommunale / lokale mottak og 16 regionale mottak svarte på undersøkelsen, via telefon. Undersøkelsen viser blant annet at:

- 95 % av mottakene er godt eller svært godt fornøyde med Rutereturs informasjon og kommunikasjon mot deres bedrift. 5 % svarte «vet ikke», da de var nye i sin rolle, og hadde foreløpig liten erfaring med Ruteretur.
- 99 % mener at Ruteretur bidrar til et bedre miljø. 1 % svarte «vet ikke» på dette spørsmålet.

- 98 % av mottakene er ganske eller svært trygge på at rutene håndteres og behandles på en miljømessig god måte, etter at PCB-rutene har blitt hentet på mottaket.

De som deltok i undersøkelsen, ble oppfordret til å komme med forbedringsforslag.

Ruteretur tar lærdom av svarene og har jobbet videre med det som kan forbedres. Det er ikke grunnlag for å foreta vesentlige endringer av innsamlingssystemet med bakgrunn i spørreundersøkelsen, som viser at det meste fungerer godt.

6.4 Kurs for avfallsmottak om PCB-ruter og retursystemet

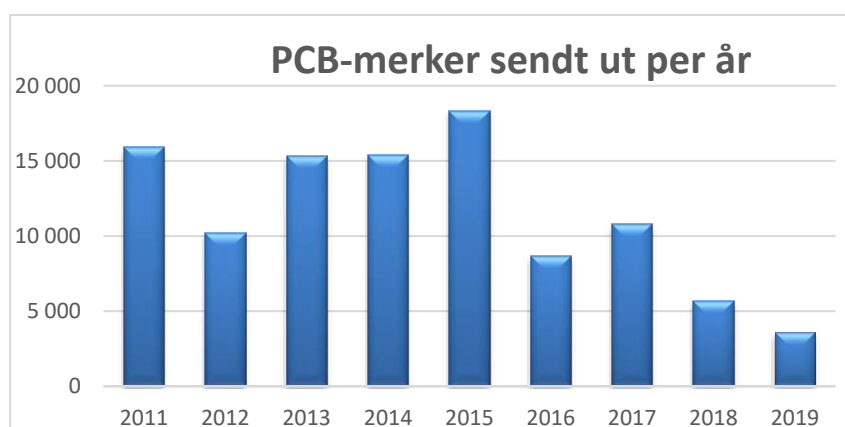
Alle kommunale og interkommunale avfallsselskap som har avtale med Ruteretur (lokale mottak), får tilbud om kurs om PCB, PCB-ruter og Rutereturs retursystem minst en gang i året i sin region. Lokale mottak er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs innen ett år etter at de har inngått avtale med Ruteretur, for å sikre en viss kompetanse om PCB-ruter og hvordan disse skal håndteres på mottak. På regionale mottak skal alle som håndterer PCB-ruter ha gjennomført et slikt kurs.

Det ble i 2019 avholdt åtte kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på avfallsmottak som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 98 personer på kursene.

6.5 PCB-merker for PCB-ruter som er i bruk

Etter at det ble innført merkeplikt for PCB-ruter som er i bruk, har Ruteretur fulgt dette opp med å tilby klistremerker til slikt bruk. Merkene ble utviklet i samarbeid med Miljødirektoratet. I 2019 ble det sendt ut 3 605 merker.

Siden 2017 har det vært kostnadsfritt å bestille og motta slike merker. Det har vært en markant nedgang i bestilte merker fra 2017 til 2019. Totalt har Ruteretur per 31.12.2019 sendt ut 574 600 merker.

Figur 7 PCB-merker, årlig sendt ut.

Ruteretur ser på bruk av merkene som et godt virkemiddel i arbeidet med å få kanalisert PCB-holdige isolerglassvinduer til retursystemet og gjøre Ruteretur og selskapets oppgaver kjent.

7 ØKONOMI

Miljøvederlaget, som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var kr 9 i hele 2019. Miljøvederlaget dekker alle kostnader som Ruteretur har.

Endelig årsregnskap blir først godkjent av generalforsamlingen etter at denne årsrapporten har blitt utarbeidet. Årsresultatet for 2019 forventes å bli kr 0,9 million.

Det forventes at godkjent årsregnskap for 2019 vil vise en positiv egenkapital på kr 25,9 million. Selskapets solide økonomi legger et godt grunnlag for fortsatt høy satsning på å få inn alle PCB-holdige isolerglassruter. Informasjons- og kontrollvirksomheten vil fortatt være betydelig for å oppnå dette. Videre vil arbeidet med gratispassasjerer bli prioritert.

VEDLEGG 1 - DELTAKERLISTE PER 31.12.2019

Firma
Aarstad Bygg Consult AS
ABChus AS
Abora AS
ADVIK AS
AlbinVindu AS
Alglass Vindu AS
ALLIERO AS
ALUCON AS
Alupoint AS
Alutek AS
Aluvesto Norge AS
AMG MONTAZA, SIA
ARCERS Norge AS
Arnpro AS
AS Jømna Brug
AS Metus -Est
AS Rubicon
Berg Byggtjenester AS
Best & Billigst AS
Bindalsbruket AS
BIRKELAND BRUK AS
Bjerkes Vinduer AS
Bjørlo Haugen AS
Blikk Fasader AS
Boj Norge AS
Bolseth Glass AS
Bra Interiør AS
Bra Vinduer AS
Bredrup Aluminium AS
Brødrene Dale AS
Brødrene Hansen Eiendom AS
Bygg 1 Produkter AS
Byggimport & Service AS
Byggmax Norge AS
Byggmontering Møre AS
Byggvell Vennesla AS
Bykle Vindu AS
Carlsen Fritzøe Handel AS
CBI NORGE AS
CG Glass Vennesla AS

Firma
Ciroko Norge AS
Consto AS
DDF AS
Ditt Uterom AS
Drag Industrier AS
Dør & Vindu Gruppen AS
EIKER VINDUET ARTUR ROBERT RODZIEWICZ
Ejnar Christiansen Norge AS
ELN Norge AS
Elverhøy Aluminium og Glass AS
Emils Hyttebygg AS
Entreprenørcompagniet Nord AS
Ertec AS
EW Glass & Plast AS
Extemplo AS
Fagvindu AS
Fasadeglass AS
Fauske Glass & Ramme AS
FENSTRA NUF
FJORDGLAS AS
Fjøssystemer Bygg AS
FRG Bygg Volda AS
Friva AS
Fronta AS
Frøyland Produkter AS
Gilje Door A/S
Gilje Tre AS
Glasmeister John Holvik AS
Glass & Låsservice Haugesund AS
GLASSBYGG AS
GLASSCON AS
Glassfabrikken AS
Glassimport AS
Glassmester A. Appelbom AS
Glassolutions Norway AS
Glassproffen AS
Glassteam AS
Glasverkstaden Alf-Børre Otterdal
Grønt Fokus AS

Firma
Gråkjær AS
GT Christoffersen Glass AS
GUNVALD JOHANSEN BYGG AS
Gårdbrukerservice Landbruk og Marina AS
Harmonie Norge AS
Harmonie Norge AS, avd. vest
HENT AS
H-Glass AS
H-Produkter AS
Hugaas Entreprenør AS
Husvindu AS
H-vinduet Bauge AS
H-vinduet Fjerdingstad AS
H-vinduet Magnor AS
Høiby Snekkeri AS
Hörmann Norge AS
Igland dør & vindu AS
ILC CONSTRUCTION AS
Indunor AS
J&V SNEKKERE AS
Jakobsen Import og Service AS
Jeld-Wen Norge AS
KEBO GLASS AS
KF Entreprenør AS
KM Element NUF
KODUMAJATEHASE
KOMPLETT MONTASJE AS
Konsept Fasade AS
KOPPEN INDUSTRIER AS
Kraft Glass & Aluminium AS
Krane Glass & Fasade AS
KRINGSJAA NORGE AS
Kruse Smith Entreprenør AS
Kvalitek Dør og Vindu AS
Kvams Glass AS
KYSTVINDUER AS
Laftekompaniet as
Lande Dør og Vindu AS
Lian Trevarefabrikk AS
Lillerønning Snekkerifabrikk AS
Linotech AS
Lisø Teknisk Support AS

Firma
Lyssand-Frekhaug Salg AS
Malmerk Fassaadid
Maximalfönster AB
Mestercamp AS
Moby Entreprenør AS Avd Moby Bygg
Morad Norge AS
Morad Skandinavia AS
MOSS GLASS OG FASADE AS
Natre Vinduer AS
Neptune Bolig 3 AS
Netglass Totalfasade AS
NEUMANN BYGG AS
Nicopan Nord AS
NorDan AS
NORDIC DOOR AS
Nordvestvinduet AS
Norgesvinduet Bjørlo AS
Norgesvinduet Svenningdal AS
Norimex AS
NOR-INT AS
Norlock AS
Norsk Dør Drift AS
Norske Metallfasader AS
Norwin AS
NTG AS
Nøtterøy Dør & Vindus-forretning AS
O. M. Rakvåg AS
OPA Glass AS
Optimera AS
Osterhausgaten Dører & Vinduer AS
OTRALAFT AS
Pilkington Norge AS
PK Entreprenør AS
Plastmo AS
POKO-AL SP. Z O.O. SP.K.
Polarvinduet AS
Proff Vindu & Dør AS
Proffcamp AS
Profilglass NOR AS
PROFILTEAM AS
Profix AS
R.Daaland AS

Firma
Rapp Bomek AS
Rasta Glass AS
Riis Dør & Vindu AS
Riis Glass og Metall AS
Roko Norge AS
Roschmann Konstruktionen aus Stahl und Glas GmbH
Rørros Vinduer og Dører AS
Saga Aluminium AS
Sandvoll Handel AS
Scandicamp AS
Schüco International KG
Selvaag Bolig ASA
SIA "SKONTO PLAN LTD"
Skaara Spesialvinduer AS
Skallevold Trevaersalg AS
Skandinaviska Glassystem AB
Skanska Eiendomsutvikling AS
Skanska Norge AS
Skanva AS
Skodje Byggvare AS
Solid Entreprenør AS
Sparevinduer AS
SSC Joinex AS
Stall Kubberød AS
Staticus Norge AS
Stavnem & Vigrestad AS
Stegra Entreprenør as
Stilige vinduer AS
STRAUMSHEIM GLASS OG FASADE AS
Strømmen AS
Systembygg Haugesund AS
SØRVINDU AS

Firma
T.M. RAUGSTAD AS
Thermoflor BV
Tindevindu AS
Toten Windoor AS
Tre Spesial AS
Trysilbygg AS
Tundøren AS
Tønsberg Ramme AS
UAB "Aradas"
UAB KEGESA NUF
UAB KG Constructions
Uldal AS
Uldal AS, avd Varhaug
UPB Holdigs
UPPE Ltd
Uvdal Bygg og Hytteosetning AS
VARIG FASADE AS
Veidekke Entreprenør AS
Velux Norge AS
Vemundvik Termoglass AS
Vikeså Glassindustri AS
VIKINGTELT AS
Villasnekkeriet AS
Vinduer For Alle AS
Vinduimport AS
Vindusleverandøren Norge AS
Vintor AS
Vrådal Golf og Hyttepark AS
Windo System AS
Älvsbyhus Norge AS
Østlandske Fasadeteknikk AS